

Міністерство освіти і науки України

Львівський національний університет
імені Івана Франка

Плани
семінарських занять
з курсу
Новітня історія України
(1914 — 2021)
для студентів IV курсу
історичного факультету

Львів - 2021

Рекомендовано до друку
Вченою радою історичного факультету,
Львівського національного університету
імені Івана Франка
Протокол №_____ від _____ 2021 р.

Уклали:

проф. Кондратюк Костянтин Костянтинович
доц. Качмар Володимир Михайлович

Відповідальний за випуск

проф. Сухий Олексій Миколайович

Методичні рекомендації щодо підготовки семінарських занять

Новітня історія України є однією з важливих дисциплін навчального плану у здобутті історичної освіти. При цьому треба врахувати, що вона має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки дає розуміння сучасних суспільно-політичних і державно-правових явищ та інститутів, допомагає у минулому знаходити корені сучасності, якоюсь мірою передбачити майбутнє цих явищ, з'ясувати роль сучасної держави у суспільстві, її значущість.

Згідно з навчальним планом, крім лекційного курсу з новітньої історії України зі студентами проводять семінарські заняття. Їх мета — виробити у студентів уміння самостійно вивчати питання новітньої історії України, формулювати і обґрунтовувати історико-теоретичні висновки та узагальнення. Семінарські заняття не повторюють, а доповнюють і поглиблюють вузлові теми лекційного курсу.

У плані семінарського заняття зазначено тему, порядок її розгляду і наведено список обов'язкової літератури. Основою для підготовки кожного семінару є першоджерела, які дають змогу ґрунтовно підготуватись до відповідей на головні питання теми. Слід детально ознайомитися з наведеною в списку обов'язковою літературою. Крім того, можна використати й інші доступні джерела. У спеціальному зошиті семінарських занять треба розробити розгорнутий план (або тези) відповідей або конспективно сформулювати їх. Бажано тематично згрупувати рекомендовані першоджерела та наукові праці і під час аналізу того чи іншого конкретного питання вміти знайти відповідне підтвердження своїх думок у літературі.

Виступаючи на семінарі, студент повинен чітко і лаконічно висловлювати свої думки, не відхиляючись від теми, при цьому можна користуватись конспектом,

проте не зачитувати його замість усного виступу. Виступ доповідача у разі потреби доповнюється іншими студентами. Спірні і дискусійні питання вирішують за допомогою викладача в процесі докладного обговорення.

Отже, семінар повинен бути активним, творчим заняттям, де студент навчається чітко формулювати і обґрунтовувати відповіді, аргументувати їх за допомогою першоджерел та літератури, захищати та обстоювати свої думки у діловій дискусії. Відповіді на головні питання, а також суттєві доповнення і виступи студентів оцінюються викладачем.

I семестр

Тема 1. Перша світова війна і Україна

2 год.

План

1. Причини, привід і початок війни. Ставлення населення і політичних партій в Україні до воєнного конфлікту.
2. Воєнні дії на українських землях у 1914 — 1916 рр.
3. Українські січові стрільці.
4. Назрівання революційної кризи в Російській імперії.

Джерела та література

Велика війна 1914 — 1918 рр . І Україна. У 2-х книгах.- К., 2013-2015.

Головченко В. Українське питання в роки Першої світової війни.-К., 2009.

Кондратюк К. Новітня історія України. 1914-1945 рр.: навч. посібник.- Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2018.

Литвин В. Перша світова війна 1914-1918 рр. і Україна.- К., 2014.

Тема 2. Україна за часів Центральної Ради

2 год.

План

1. Початок української революції, її характер, соціальна база. Створення Центральної Ради, її склад і статус.
2. Перший і Другий Універсали Ради.
3. Третій Універсал. Проголошення УНР.
4. Війна більшовицької Росії проти УНР. Проголошення незалежності України.
5. Брестський договір. Останні дні Центральної Ради.

Джерела та література

- Українська Центральна рада. Документи. У 2 т. - К., 1996-1997.
- Верстюк В. Українська Центральна Рада Навч. посібник.- К., 1997.
- Гирич І. Михайло Грушевський: конструктор української модерної нації.- К., 2016.
- Винниченко В. Відродження нації. Історія української революції (липень 1917 — грудень 1919 рр.): у 3 частинах.- Київ-Відень, 1920/1990.
- Мазепа І. Україна в огні й бурі революції.- К., 2003.
- Реєнт О. Українські визвольні змагання 1917 — 1921 років.- К.,2016.
- Кондратюк К. Новітня історія України. 1914-1945 рр.: навч. посібник.- Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2018.

Тема 3. Українська держава гетьмана П.Скоропадського

2 год.

План

1. Гетьманський переворот.
2. Внутрішня політика П.Скоропадського.
3. Зовнішньо-політичний курс.
4. Падіння гетьманського уряду.

Джерела та література

Скоропадський П. Спогади. - К., Філадельфія, 1995.

Захарченко П. Селянська війна. Рік 1918.- К., 1997.

Рубльов О., Реєнт О. Українські визвольні змагання. 1917 — 1921 (Україна крізь віки. - Т.10). - К., 1999.

Пиріг Р. Відносини України і Центральних держав: нетипова окупація 1918 року.- К., 2018.

Українська держава. Жорсткі уроки. Павло Скоропадський: погляд через 100 років/К.Галушко та ін.- Харків, 2018.

Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворець, людина.- Київ, 2003.

Тема 4. Українська Народна Республіка за доби Директорії

2 год.

План

1. Утворення Директорії. Боротьба за відновлення УНР.
2. Внутрішня політика Директорії
3. Війна Раднаркомом Росії проти УНР.
4. Політика радянської влади в Україні 1919 р.

Джерела та література

Конституційні акти України. 1917-1920.-К., 1990.

Директорія. Рада Народних міністрів УНР. 1918-1920. Документи.- Т.1-2.-К., 2006.

Нариси історії Української революції 1917-1921 років: у 2 кн./ редкол.: В.Смолій та ін.-К., 2012.

Ткаченко Я. 1919. Дієва армія УНР, листопад 1918 — листопад 1919 р. - К., 2017.

Волковинський В. Нестор Махно.- К., 1994.

Тема 5. Західноукраїнська Народна Республіка

2 год.

План

1. Встановлення української влади у Львові 1 листопада 1918 р. Початок національно-демократичної революції.
2. Проголошення ЗУНР. Державне будівництво.
3. Акт Злуки ЗУНР і УНР.
4. Польсько-українська війна 1918-1919 рр.

Джерела та література

Західно-українська Народна Республіка. Документи і матеріали. Т.1-2.- Івано-Франківськ, 2001.

Макарчук С. Українська республіка галичан.- Львів,1997.

Литвин М. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. - Львів,1998.

Кондратюк К. Дискусійні питання історії ЗУНР// Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 18.- Львів, 2009.

Західно-Українська Народна Республіка. Ілюстрована історія.- Львів, 2008.

Павлишин О. Євген Петрушевич (1863-1940). Ілюстрований біографічний нарис.- Львів, 2013.

Тема 6. Військове протиборство за владу в Україні у другій половині 1919-го — 1921 -го роках.

2 год.

План

1. Наступ Добровольчої армії Денікіна на Україну. Війська УНР і ЗУНР у боротьбі з денікінцями.
2. Денікінський режим в Україні. Поразка білогвардійців.
3. Революція і національні меншини Наддніпрянщини.
4. Польсько-радянська війна 1920 р. і Україна.
5. Причини поразки, історичне значення і уроки української революції 1917-1921 рр.

Джерела та література

Магочій Павло Роберт. Історія України.- К., 2007.

Главацький М. Симон Петлюра.- К., 2016.

Пінак Є. Військо Української революції 1917-1921 років.- Харків, 2017.

Завальнюк О., Олійник С. Українська галицька армія на Поділлі (липень 1919 — травень 1920 рр.).-Кам'янець-Подільський, 2019.

Мищак І. Хай буде Україна вільною: державотворчий процес під час Української революції 1917-1921 рр.-К., 2018.

Кушніренко І. Реформи Нестора Махна.-Запоріжжя, 2018.

Тема 7. Українська СРР у 1921 — 1928 рр.

2 год.

План

1. Більшовицький режим в Україні.
2. Перехід до нової економічної політики, її наслідки.
3. Україна і створення СРСР.

4. Культурне будівництво в 1920-х роках.

Джерела та література

- Калініченко В. Селянське господарство України в період НЕПУ.- Харків, 1997.
- Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиліття (1919-1929 рр.).-К., 1996.
- Українізація 1920-1930-х років: передумови, здобутки, уроки.-К., 2003.
- Жулинський М. Українська література. Творці і твори.-К., 2011.
- Бриндак О. Ліквідація більшовиками політичної опозиції та встановлення однопартійної системи в Україні в 20-ті роки ХХ ст.- Одеса, 1998.
- Гринчуцький В. Промислові трести України в 20-ті роки.-К., 1997.
- Пиріг О. НЕП: більшовицька політика імпровізації.-К., 2001.
- Лазуренко В. Заможне селянство України в умовах НЕПу.- Черкаси, 2003
- Чирко Б. Національні меншини в Україні (20-30 роки ХХ ст.).-К.,1995.

Тема 8. Радянська Україна у 1930-х роках

2 год.

План

1. Індустріалізація: мета, завдання, соціально-економічні наслідки.
2. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 років.
3. Утвердження тоталітарного режиму.

4. Масові репресії.

Джерела та література

Кульчицький С. Україна між двома світовими війнами (1921-1939).- Україна крізь віки. Т.11.-К., 1999.

Конвест Р. Жнива скорботи.-К.,1993.

Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917-1941).-К., 1999.

Шаповал Ю. Україна ХХ століття: особи та події в контексті важкої історії.-К., 2001.

Командири великого голоду: поїздки В.Молотова і Л.Кагановича в Україну та на Північний Кавказ 1932-1933 рр./ За ред. В.Васильєва.-К.,2001.

Гриневич Л. Хроніка колективізації та голодомору в Україні, 1927-1933.-К., 2016.

Мейс Дж. Україна: матеріалізація привидів.-К., 2016.

Махорін Г. Форми опору українського селянства у часи Голодомору 1932-1933 рр. - Вінниця, 2017.

Папакін Г. "Чорна дошка": антиселянські репресії (1932-1933).- К., 2013.

Кульчицький С. Голод в Україні 1932-1933 рр. як геноцид: мовою документів, очима свідків.-К.,2008.

Фролов М. Політична система та номенклатурна еліта радянської України 1920-1930 рр.- Запоріжжя, 2011.

Пащенко В. Держава і православ'я на Україні: 20-30 роки ХХ ст.-К.,1993.

Тема 9. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1919-1939)

2 год.

План

1. Приєднання західноукраїнських земель до Польщі. Політика польської влади щодо українців.

2. Програмні засади і діяльність українських політичних партій Західної України у 20-30-х рр. ХХ ст.
3. Румунський режим у Північній Буковині та Бессарабії.
4. Закарпаття у складі Чехо-Словаччини. Карпатська Україна.

Джерела та література

- Кондратюк К. Новітня історія України. 1914-1945.- Львів, 2018.
- Кентій А. Українська військова організація в 1920-1928 рр. - К., 1998.
- Сливка Ю. Сторінки історії КПЗУ (1929-1941). - Львів, 1989.
- Буковина. Історичний нарис.- Чернівці, 1998.
- Вегеш М. Августин Волошин і Карпатська Україна.- Львів-Хуст, 2004.
- Футала В. Історія вивчення суспільно-політичного життя українців у міжвоєнній Польщі (1921-1939).- Львів, 2010.
- Рудницька М. Статті. Листи. Документи.- Львів, 1998.
- Зайцев О. Український інтегральний націоналізм (1920-1930 роки): нариси інтелектуальної історії.- К, 2013.
- Кондратюк К. Галицький консерватизм: ідеологія і практика/Мандрівець. Видання національного університету "Києво-Могилянська академія".- Тернопіль, 2003, № 5.

Тема 10. Встановлення радянського режиму в західноукраїнських землях (вересень 1939 — червень 1941 рр.)

2 год.

План

1. Пакт Молотова-Ріббентропа. Вступ Червоної армії в Західну Україну.

2. Приєднання Галичини і Західної Волині, Буковини і Бессарабії до СРСР і з'єднання їх з УРСР.
3. Запровадження радянської суспільно-політичної системи в західному регіоні України.
4. Формування і діяльність репресивно-каральних структур.

Джерела та література

1939 рік в історичній долі України і українців. Матеріали міжнародної наукової конференції.- Львів, 2001.

Кондратюк К. Новітня історія України. 1914-1945 рр.- Львів, 2018.

Баран В., Токарський В. Україна: західні землі: 1939-1941.- Львів, 2009.

Литвин М., Луцький О., Науменко К. 1939. Західні землі України.- Львів, 1999.

Радянські органи державної безпеки у 1939 — червні 1941 р.: документи ГДА СБ України. Вид. 2-е. Частина 1-2.- К., 2013.

Кондратюк К. Втрати населення Західної України у 1939 — 1941 рр./ Україна-Польща: важкі питання.- Луцьк, 2001.- Т.5.

Тема 11. Початок німецько-радянської війни. Німецький окупаційний режим в Україні

2 год.

План

1. Напад Німеччини на СРСР. Мобілізаційні заходи в Україні 1941 р., евакуація.
2. Поразки Червоної армії у 1941-1942 рр. Доля військовополонених. Колабораціонізм.

3. Нацистський “новий порядок” в Україні.

Джерела та література

Сучасні дискусії про Другу світову війну: збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків.- Львів, 2012.

Коваль М. Україна в Другій світовій і Великій вітчизняній війнах (Україна крізь віки. Т.12).- К., 1999.

Безсмертя. Книга пам'яті України. 1941-1945.- К., 2000.

Гриневич В. Суспільно-політичні настрої населення України в роки Другої світової війни.-К., 2007.

Пережест О. Українське село в 1941-1945 рр.- Черкаси, 2011.

Хонигсман Я. Катастрофа єврейства Західної України. - Львов, 1998.

Бабин Яр: історія і пам'ять.- К., 2016.

Снайдер Тімоті. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталінін.- К., 2011.

Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні.- Париж-Нью-Йорк-Львів, 1993.

Другий семестр

Тема 1. Поновлення сталінського тоталітарного режиму в УРСР (1945-1953).

2 год.

План

1. Партійні та громадські інституції більшовицького взірця. Партійні функціонери: М. Хрущов, Л.Каганович, Л. Мельников.

2. Радянські органи влади: Верховна рада УРСР, рада міністрів, місцеві органи влади.
3. Державний терор. Придушення українського національно-визвольного руху.

Джерела та література

- Арон Р. Демократия и тоталитаризм.- М., 1999.
- Баран В. Україна: новітня історія. 1945-1991.- Львів, 2003.
- Десять буремних літ. Західноукраїнські землі в 1944-1953 роках /Упоряд. В.Сергійчук.- К., 1998.
- Кондратюк К. Профспілки України у 1945-1990 рр./ Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації Профспілок України.- 2009.- № 3.
- Літопис нескореної України. Документи, спогади.- Львів, 1997.- кн. 2.
- Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ — ХХ ст. Історичні нариси.- К., 2002.
- Радянські виборчі кампанії в західній Україні (1946-1990 роки). Зб. Документів.- Львів, 2011
- Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30-50-ті роки ХХ ст.- Луцьк, 1995
- Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України. 1945-2020.- Львів, ЛНУ ім. І.Франка, 2020.

Тема 2. Економіка УРСР у повоєнні роки. 1945-1953 рр.

2 год.

План

1. Відбудова промисловості.
2. Стан сільського господарства. Колективізація в західних областях України.
3. Матеріальне становище населення.

Джерела та література

- Баран В. Україна: новітня історія. 1945-1991.- Львів, 2003.
- Когут П. Колективізація в західноукраїнському селі. - Львів, 2000.
- Экономика Советской Украины. 1945-1975.- К., 1975.
- Кондратюк К. Голод 1946-1947 рр. в Україні/ Вісник Львівської комерційної академії. Серія гуманітарні науки. - Львів, 2010.- Вип. 9.
- Ковпак Л. Найближча історія: Україна в 1945-2000.- К., 2007.
- Литвин В. Україна в першому повоєнному десятилітті. 1946-1955.-К., 2004.

Тема 3. Культурно-освітнє життя в УРСР у 1945-1953 рр.

2 год.

План

1. Ідеологічний наступ сталінізму. Духовні сфери під тоталітарним тиском: агітація і пропаганда, культосвітні установи, газети, радіо, кіно.
2. Ліквідація греко-католицької церкви.
3. Уніфікація освіти, науки і культури.

Джерела та література

- Боцюрків Б. Українська греко-католицька церква в катакомбах (1946-1989)/ Ковчег: зб. Статей з церковної історії.- Львів, 1993.
- Марусик Т. Західноукраїнська гуманітарна інтелігенція: реалії життя та діяльності (40-50-ті роки ХХ ст.).- Чернівці, 2002.
- Струк Н. “Ждановщина” в Україні.- Луцьк, 2013.
- Юрчук В. Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло і тіні.-К., 1995.
- Пашенко В. Греко-католики в Україні: від 40-х років ХХ ст. до наших днів.- Полтава, 2002.
- Литвин В. Україна в першому повоєнному десятилітті. 1946-1955.-К., 2004.

Тема 4. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1953 — 1964 рр.

2 год.

План

1. Перші кроки лібералізації суспільного життя після смерті Й.Сталіна.
2. ХХ з'їзд КПРС. Другий етап десталінізації (1956-1961 рр.).
3. ХХІІ з'їзд КПРС. Третій етап десталінізації (1961-1946 рр.).
4. “Українізація” партійно-державного керівництва УРСР: О.Кириченко, М.Підгорний, П.Шелест, Д.Коротченко, Н.Кальченко.

Джерела та література

- Україна у ХХ столітті (1900-2000). Зб. Документів/ Упор. А.Слюсаренко та ін. - К., 2000.
- Баран В. Україна: новітня історія. 1945-1991.- Львів, 2003.
- Литвин В. Україна в першому повоєнному десятилітті. 1946-1955.-К., 2004.
- Табачник Д., Шаповал Ю., О.І.Кириченко: штрихи до політичного портрета першого секретаря ЦК КПУ в 1953 — 1957 рр.- К., 1990.
- ХХ съезд КПСС 14-25 февраля 1956 г. Стенографический отчет.-М., 1956.- Т.1-3.
- Реабилитация: как это было. Документы президиума ЦК КПСС и другие документы. Март 1953 — февраль 1956.- М., 2000.
- Хрущев Н. Воспоминания. Избранные фрагменты.- М., 1997.
- Шелест П. "... Да не судимы будете". Дневниковые записи, воспоминания члена политбюро ЦК КПСС.- М., 1995
- Україна: політична історія. ХХ — початок ХХІ ст.- К., 2007.

Тема 5. Соціально-економічна політика в 1953 — 1964 рр.

2 год.

План

1. Спроба реформ в українській промисловості.
2. Сільськогосподарські експерименти та їхні наслідки.
3. Політика влади у соціальній сфері.

Джерела та література

- Зеленин И. Аграрная политика Н.С.Хрущева и сельское хозяйство.-М., 2001.
- Кульчицький С. Спроби реформи. 1956-1964/ Український історичний журнал.- 1998.- № 2,3.
- Литвин В. Україна в першому повоєнному десятилітті. 1946-1955.-К., 2004.
- Ковпак Л. Соціально-побутові умови життя населення України у другій половині ХХ ст. (1956-2000 рр.).- К., 2003.
- Бойко О. Історія України у ХХ столітті: 20-ті — 90-ті роки. Навч. Посібник.- Ніжин, 1994.
- Зубкова Е. Общество и реформы. 1945-1964.- М., 1993.
- Економічна історія України: історико-економічне дослідження: в 2 т.- К., 2011.- Т.2.

Тема 6. Культура, духовне життя в Україні у 1953 — 1964 рр.

2 год.

План

1. Державна політика в освітньо-культурній та науковій сферах.
2. Поява “шестидесятників” у літературі та мистецтві.
3. Політика щодо релігії та церкви.
4. Зародження дисидентського руху.

Джерела та література

- Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х рр. - К., 1995.
- Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х — 80- ті роки ХХ ст.)- К., 2000
- Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Т.2. 1959-1966 рр.- Львів, 1996.
- Меркатун І. Антираелігійна кампанія 50-60 років на Україні/ Український історичний журнал.- 1991. - № 10.
- Пащенко В. Православ'я в новітній історії України.- Полтава, 1997.
- Єленський В. Сувора "відлига". Замітки про антицерковну кампанію 50-х — початку 60-х років/ Людина і світ.- 1990.- № 6.
- Україна: друга половина ХХ століття: нариси історії.- К., 1997.

Тема 7. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1964 - 1985 рр.

2 год.

План

1. Партійно-державне керівництво республіки: П.Шелест, В.Щербицький.
2. Згорання демократії, розширення впливу бюрократичних сил. Конституція УРСР 1978 р.
3. Зміни у демографічному, національному та соціальному складі населення України.

Джерела та література

Конституція (Основний закон) УРСР. Прийнята на позачерговій 7 сесії Верховної Ради УРСР 9 скликання 20 квітня 1978 р. - К., 1978.

Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст./ Переклад з анг. - К., 1997

Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ — ХХ ст.- К., 2000.

Шелест П. “... Да не судимы будете”. Дневниковые записи, воспоминания члена политбюро ЦК КПСС.- М., 1995.

Врублевський В. Владимир Щербицкий: правда и вымыслы. Записки помощника: воспоминания, документы, слухи, легенды, факты.- К., 1993.

Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України. 1918 — 1991.- К., 2005.

Щербицький В.В., 1918 — 1990. Життя присвячене Україні/ П.Толочко та ін. - К., 2018.

Тема 8. Економіка України у 1964 - 1985 роки.

2 год.

План

1. Промисловість УРСР у 1964-1985 рр.
2. Становище у сільському господарстві.
3. Недооцінка назрілих соціальних проблем.
4. Повсякденне життя в Україні в період “розвиненого соціалізму”.

Джерела та література

Баран В. Україна: новітня історія. 1945-1991.- Львів, 2003.

Ковпак Л. Соціально-побутові умови життя населення України в другій половині ХХ ст. (1945-2000 рр.).- К., 2003.

падалка С. Українське село в контексті політики тоталітарної держави (60-80-ті роки ХХ ст.).- К., 2003.

Історія України ХХ — початку ХХІ ст. Навч. Посібник/ За заг. Ред. В.Смоля.- К., 2004.

Тема 9. Український опозиційний рух у 1965 - 1985 роки. Культурно-освітня політика.

2 год.

План

1. Політизація опозиційного руху в Україні у другій половині 1960-х років.
2. Арешти і переслідування українських дисидентів на початку 1970-х років.
3. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсинських угод.
4. Проблеми у сфері культури, заборони у художній творчості; нагромадження недоліків у системі освіти, уповільнення темпів розвитку науки.

Джерела та література

Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х — 80-ті рр. XX ст.).- К., 2000.

Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? - К., 1998.

Захаров Б. Нарис з історії дисидентського руху в Україні. 1956-1987.- Харків, 2016.

Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертника.- К., 2006.

український правозахисний рух: Документи і матеріали української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод на Україні.- Торонто, 1978.

Стус Д. Василь Стус: життя як творчість.- К., 2015.

Чорновіл В. Лихо з розуму. Зб. Матеріалів. - Львів, 1991.

Попович М. Нарис історії культури України.- К., 1998.

Культурне життя в Україні: західні землі. Т.3.- 1966-1971.- Львів, 2006.

Тема 10. Україна на шляху до незалежності (1985 — 1990 рр.).

2 год.

План

1. Курс на реформування радянської системи в СРСР М.Горбачова.
2. Підвищення суспільно-політичної активності населення України: Народний рух України; виборчі кампанії 1989-1990 рр.; декларація про державний суверенітет України; виникнення нових політичних партій.
3. Соціально-економічна ситуація в Україні: стан економіки; соціальна сфера та екологія; провал економічної реформи; робітничий рух.

Джерела та література

Алексеев Ю., Кульчицький С., Слюсаренко А. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985-1999).-К., 2000.

Гарань О. Убити дракона. З історії Руху та нових партій в Україні.- К., 1993.

Чорнобильська трагедія. Документи і матеріали.- К., 1996.

Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х — початок 1990-х років.- К., 1998.

Горбачев М. Размышления о прошлом и будущем.- М., 1998.

Бойко О. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.). Навч. Посібник.- К., 2001.

Барановська Н. Чорнобильська трагедія.- К., 2011.

Даниленко В. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії.- К., 2018.

Ковпак Л. Найближча історія: Україна 1945-2000 рр.- К., 2007.

Тема 11. Проголошення незалежної держави України. Розбудова державних структур.

2 год.

План

1. Політична ситуація в Україні в першій половині 1991 р. Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. та розгортання подій в Україні.
2. Проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. Президентські вибори. Роль України в розпаді СРСР.
3. Розбудова державних структур: формування збройних сил; запровадження державних атрибутів; реорганізація органів влади; Конституція України 1996 р. та її зміни.

Джерела та література

- Бойко О. Україна. 1991 — 1995: тіні минулого чи контури майбутнього?- К., 1996.
- Бойко О. Україна: від путчу до Пуці (серпень-грудень 1991 р.).- Ніжин, 2006.
- Кравчук Л. Останні дні імперії. Перші роки надії.-К., 1994.
- Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці.- К., 1994.
- Литвин В. Україна на межі тисячоліття (1991-2000)//Україна крізь віки. Т.14.- К., 2000.
- Конституція України.-К., 1996.
- Пилипчук В. Та ін. Служба безпеки України: становлення, досвід, пріоритети.- К., 2007.
- Україна: утвердження незалежної держави (1991-2001).- К., 2002.
- Касьянов Г. Україна 1991 — 2007: нариси новітньої історії.- К., 2008.
- Історія українського війська: підручник/П.Ткачук та ін.- Львів, 2017.

Тема 12. Виборчі кампанії в Україні.

2 год.

План

1. Позачергові парламентські і президентські вибори 1994 року.
2. Вибори до Верховної Ради України 1998 р. Президентські вибори 1999 р.
3. Парламентські вибори 2002 р. Президентські вибори 2004 р. Помаранчева революція.
4. Парламентські вибори 2006 р. Дострокові парламентські вибори 2007 р.
5. Президентські вибори 2010 р. Парламентські вибори 2012 р. Революція гідності і свободи.
6. Позачергові президентські вибори 2014 р. Позачергові парламентські вибори 2014 р.
7. Президентські вибори 2019 р. Позачергові парламентські вибори 2019 р.

Джерела та література

- Кармазина М. Президентство: український варіант.- К., 2007.
- Корж Л. Леонид Кучма. Харьков, 2005.
- Кульчицький С. Помаранчева революція.- К., 2005.
- Микулинський І. Революція гідності.- Майдан.- Чернівці, 2017.
- Парламентські і президентські вибори 1994 р. в Україні.- К., 1995.
- Шустер С. Свобода слова против страха и унижения.- К., 2018.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності.- Харків, 2018.
- Віктор Ющенко: Вірю! Знаю! Можемо!// Упорядники: А.Євтушенко та ін.- К., 2004.
- Кучма Л. После майдана. Записки президента. 2005-2006.-К., 2007.
- Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України. 1945-2020.- Львів, ЛНУ ім. І.Франка, 2020.

Тема 13. Зовнішня політика незалежної України.

2 год.

План

1. Вихід України на міжнародну арену.
2. Українсько-російські відносини. Російська окупація Криму і гібридна війна на Донбасі.
3. Західний вектор зовнішньої політики України.

Джерела та література

- Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України.- К., 2008.
- Зовнішнє і внутрішнє становище України у 2017 році: аналіз проблем і варіанти рішень/ За ред. В.Горбуліна.- Харків, 2018.
- Борисова О. Зовнішня політика України: історія та сучасність.-К., 2017.

Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи.-К., 2017.
Марчук Є. На шляху до НАТО.- К., 2016.
Горбулін В. Україна і Росія: Дев'ятий вал чи китайська стіна.- К., 2015.
Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи.- К., 2008.
Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України. 1945-2020.- Львів, ЛНУ ім. І.Франка, 2020.

Тема 14. Економіка і соціальна сфера України. Освітньо-культурне життя.

2 год.

План

1. Соціально-економічна ситуація у 1991 — 1994 рр.
2. Україна в умовах ринкової економіки. 1994-2020 рр.
3. Освіта, наука, культура.

Джерела та література

Кравчук Л. Маємо те, що маємо: спогади і роздуми.- К., 2002.
Кучма Л. Своїм шляхом. Роздуми про економічні реформи в Україні.- К., 2004.
Ларцев В. Українська приватизація в спогадах та роздумах.-К., 2001.

Ослунд Андерс. Стратегія капіталізму. Ринкова трансформація країн колишнього радянського блоку.-М., 2003.

Голоніг Я. Імплементация угоди про асоціацію між Україною та ЄС в умовах трансформації Євросоюзу.- Ужгород, 2017.

Здобутки і проблеми євроінтеграційних зрушень в Україні на сучасному етапі.- Чернігів, 2018.

Модернізація системи вищої освіти в умовах становлення інформаційної економіки/ Н.Холявка.- Чернігів, 2018.

Головко В. Українські фінансово-промислові групи в модернізаційних процесах 1991-2009 рр./Від. Ред. С.Кульчицький.-К., 2012.

Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України. 1945-2020.- Львів, ЛНУ ім.І.Франка, 2020.